

V Bruseli 26. 11. 2019
COM(2019) 604 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Výročná správa za rok 2019

o vykonávaní nástrojov Európskej únie na financovanie vonkajšej činnosti v roku 2018

{SWD(2019) 409 final}

Globálne záväzky

Vzhľadom na zdĺhavé konflikty po celom svete, strategické spory medzi svetovými veľmocami, zmenu klímy a digitálnu transformáciu v našej spoločnosti sa EÚ rozhodla pre viacstranné riešenia spoločných výziev. V priebehu roka 2018 EÚ zaviedla všetky politické nástroje a nástroje, ktoré sú v jej právomoci, vrátane diplomatických, bezpečnostných, obchodných a rozvojových opatrení a opatrení humanitárnej pomoci s cieľom dosiahnuť mierovejšiu, udržateľnejšiu a prosperujúcejšiu budúcnosť.

EÚ podporuje dialóg o hodnotách a celosvetových výzvach s kľúčovými partnermi po celom svete. Mier a bezpečnosť, ľudské práva, rodová rovnosť a podpora žien sú hlavnými témami všetkých politik EÚ. Táto správa prezentuje výdavky EÚ na medzinárodný rozvoj, humanitárnu pomoc, zahraničnú politiku a rozšírenie v roku 2018¹ a ukazuje, ako EÚ ako najväčší obchodný blok na svete a darca pomoci zlepšila milióny životov vo viac ako 120 krajinách.

EÚ v roku 2018 investovala do oficiálnej rozvojovej pomoci 74,4 miliardy EUR, z čoho 13,2 miliardy EUR poskytla Európska komisia. To je viac, než investoval zvyšok sveta spolu, a táto investícia predstavuje celosvetovo vyše polovicu pomoci.

EÚ ako silný globálny aktér

EÚ naďalej vykonáva Globálnu stratégiu pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku, pričom posilňuje obranu a bezpečnosť Únie a jej členských štátov.

EÚ v súčasnosti kladie väčší dôraz na odbornú prípravu a odborné znalosti, pod záštitou budovania kapacít vo svojej misii po celom svete. V rámci tohto prístupu sa do misií EÚ v Stredoafrickej republike, Mali a Somálsku začlenilo prvé budovanie kapacít pre bezpečnostné a rozvojové iniciatívy. Suma 8 miliárd EUR smerovala na podporu stability v regióne Sahel. EÚ a predsedníctvo nigerskej skupiny G5 Sahel usporiadalo vo februári konferenciu krajín skupiny G5 Sahel, ktorá predstavuje míľnik pri príprave spoločných ozbrojených síl na riešenie výziev vrátane terorizmu, organizovaného zločinu, zmeny klímy a demografického rastu.

EÚ podporovala kybernetickú bezpečnosť a prepojitelnosť zriadením globálnej pracovnej skupiny pre technológie Global Tech Panel², ktorá pomáha dohodnúť sa na spoločných riešeniach výziev, ktoré prináša technológia.

¹ Hlavné nástroje, na ktoré sa táto správa zameriava: Európsky rozvojový fond (ERF), nástroj rozvojovej spolupráce (DCI), nástroj európskeho susedstva (ENI), nástroj predvstupovej pomoci (IPA II), nástroj na podporu stability a mieru (IcSP), európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR), nástroj partnerstva (PI), nástroj spolupráce v oblasti jadrovej bezpečnosti (INSC), rozhodnutie o Grónsku, humanitárna pomoc, spoločná zahraničná a bezpečnostná politika (SZBP), makrofinančná pomoc (MFA), Garančný fond pre vonkajšie opatrenia (t. j. mandát EIB na poskytovanie vonkajších úverov a úverový nástroj Euratomu), Európsky fond pre udržateľný rozvoj, civilná ochrana EÚ, dobrovoľníci pomoci EÚ.

² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/62657/global-tech-panel_en.

Stratégia Komisie pre západný Balkán z roku 2018³, ktorá bola uverejnená vo februári, významne podporila európske smerovanie tohto regiónu.

Značný pokrok sa dosiahol v súvislosti s míľnikmi Parížskej dohody, Agendy 2030 OSN pre udržateľný rozvoj, spoločným komplexným akčným plánom a globálnym paktom OSN o migrácii. EÚ tiež prevzala vedúcu úlohu pri presadzovaní voľného a spravodlivého obchodu a pri podpore reformy Svetovej obchodnej organizácie.

Zapojenie sa do politického fóra OSN na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj a do fóra pre financovanie rozvoja bolo vysokou prioritou a EÚ oznámila obnovené partnerstvo EÚ a OSN v oblasti rozvoja. EÚ tiež výrazne podporila reformy rozvojového systému OSN.

Vykonávanie Agendy 2030 a Európskeho konsenzu o rozvoji

Agenda 2030 OSN pre udržateľný rozvoj je jadrom medzinárodnej politiky EÚ v oblasti spolupráce a rozvoja a bola prijatá všetkými členskými štátmi OSN v roku 2015. Predstavuje plán mieru a prosperity pre ľudí a planétu a zahŕňa 17 cieľov udržateľného rozvoja.

Európsky konsenzus o rozvoji z roku 2017 je spoločnou víziou a rámcom pre opatrenia rozvojovej spolupráce pre EÚ a jej členské štáty. Zosúladzuje rozvojovú politiku EÚ s Agendou 2030. Konsenzus prispieva k cieľom a zásadám vonkajšej činnosti EÚ stanoveným v Lisabonskej zmluve a podporuje globálnu stratégiu zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

Africko-európska aliancia

V roku 2018 EÚ založila africko-európsku alianciu pre udržateľné investície a pracovné miesta. Tento prístup predstavuje významnú zmenu pre partnerstvo EÚ s Afrikou. Aliancia vychádza zo záväzkov prijatých na samite Africkej únie (ďalej len „AÚ“) a EÚ z roku 2017 tým, že podporuje investície, priťahuje viac súkromných investorov, rozširuje obchod, zlepšuje podnikateľské prostredie a podporuje vzdelávanie a rozvoj zručností potrebných na uplatnenie na trhu práce. Aliancia je radikálnym posunom od vzťahu medzi darcom pomoci a príjemcom k rovnocennému partnerstvu⁴.

Viacročný finančný rámec

V rámci príprav na ďalší viacročný finančný rámec Komisia prijala v júni 2018 návrh Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (ďalej len „NDICI“). Nástroj NDICI zefektívni štruktúru vonkajšej činnosti EÚ a zvýši flexibilitu, súdržnosť a účinnosť finančných nástrojov. Poskytne aj najväčší podiel v rámci financovania vonkajšej činnosti EÚ s rozpočtom 89,2 miliardy EUR na roky 2021 – 2027. Prebiehajú rokovania s Radou a Európskym parlamentom⁵.

³ Dôveryhodná perspektíva rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšia angažovanosť EÚ v tejto oblasti [COM(2018) 65 final].

⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/factsheet-africaeuropeallianceprogress-18122018_en.pdf.

⁵ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf.

Lepšia spolupráca s členskými štátmi EÚ

EÚ a jej členské štáty spolupracujú na prijatí európskeho prístupu k rozvojovej spolupráci v rámci Európskeho konsenzu o rozvoji a cieľov udržateľného rozvoja. Hlavnými črtami sú spoločné plánovanie, spoločné rámce pre výsledky a spoločné vykonávanie. Do roku 2018 existovalo 23 spoločných programových dokumentov a spoločné plánovanie prebiehalo v ďalších 17 partnerských krajinách.

Vonkajší investičný plán

Vonkajší investičný plán (ďalej len „EIP“) je ambiciózna iniciatíva na podporu investícií v celej Afrike a región susedstva, z čoho majú úžitok tak Európa, ako aj partnerské krajiny. Okrem toho sa zameriava na príspevok k cieľom udržateľného rozvoja a rozširuje udržateľné verejné a súkromné investície do hospodárskeho a sociálneho rozvoja so zvláštnym zameraním na dôstojnú prácu. Očakáva sa, že EIP s príspevkom 4,5 miliardy EUR od EÚ prinesie do roku 2020 investície vo výške až 44 miliárd EUR.

Súdržnosť politik v záujme rozvoja

EÚ zvažuje ciele rozvojovej spolupráce vo všetkých politikách vrátane Agendy 2030 prostredníctvom procesu „súdržnosti politik v záujme rozvoja“. To minimalizuje rozpory a duplicitu medzi politikami a zároveň zvyšuje účinnosť rozvojovej spolupráce. Osobitná pozornosť sa bude venovať súdržnosti medzi politikami vonkajšieho rozvoja EÚ na jednej strane a politikami EÚ v oblasti priemyslu a MSP na strane druhej.

Globálny vplyv

Reakcia EÚ na globálne výzvy sa riadi globálnou stratégiou zahraničnej a bezpečnostnej politiky. V tejto časti sa uvádza, ako EÚ posilnila svoju pozíciu zjednoteného a spoľahlivého partnera. Uvádza sa v nej aj súhrn týkajúci sa spôsobu, ako EÚ pracovala na znižovaní chudoby a zabezpečení udržateľného rozvoja pri súčasnom presadzovaní demokracie, mieru a bezpečnosti.

Afrika

EÚ a Afrika sa zamerali na vykonávanie výsledkov samitu AÚ – EÚ v roku 2017, pričom EÚ podporila Agendu 2063 Africkej únie a hospodársku integráciu kontinentu prostredníctvom africkej kontinentálnej zóny voľného obchodu (ACFTA). To všetko sa spojilo s vytvorením africko-európskej aliancie. Pokrok sa dosiahol aj pri presadzovaní medzinárodnej správy oceánov a globálnom pakte pre životné prostredie, ktorý identifikuje medzery v medzinárodnom environmentálnom práve a nástrojoch súvisiacich so životným prostredím. Realizovalo sa mnoho iniciatív na kontinentálnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni (napr. konferencia darcov na podporu prechodu k stabilnej demokratickej vláde).

Rokovania o obnovení partnerstva so skupinou afrických, karibských a tichomorských štátov (ďalej len „štáty AKT“) pokračovali v úsilí o nadviazanie na Dohodu z Cotonou v roku 2020.

Región rozširovania

Stratégiou Komisie pre západný Balkán z februára 2018 sa významne podporilo európske smerovanie tohto regiónu a opätovne sa potvrdila budúcnosť západného Balkánu ako neoddeliteľnej súčasti EÚ. Na samite krajín EÚ a západného Balkánu, ktorý sa konal v máji 2018 v Sofii, vedúci predstavitelia EÚ opätovne potvrdili svoju jednoznačnú podporu európskej perspektíve regiónu a partneri západného Balkánu odporúčali túto perspektívu ako svoju jasnú strategickú voľbu. Komisia prijala svoj ročný balík rozšírenia v apríli 2018 a odporučila začať prístupové rokovania s Albánskom a Severným Macedónskom.

Z nástroja EÚ pre utečencov v Turecku⁶ sa naďalej podporovali utečenci aj hostiteľské komunity. Prvá tranža vo výške troch miliárd EUR sa vynakladá na 72 projektov. V roku 2018 Komisia začala vyčleňovať ďalšie tri miliardy EUR na roky 2018 – 2019.

Európske susedstvo

EÚ prostredníctvom svojej európskej susedskej politiky (ďalej len „ESP“) naďalej podporovala a posilňovala stabilitu, bezpečnosť a prosperitu v susedných krajinách a budovala silné partnerstvá s krajinami na východe a na juhu.

Na východe sa v roku 2018 vykonávanie 20 cieľov do roku 2020 výrazne zlepšilo. Pokračuje spolupráca so šiestimi partnerskými krajinami⁷, najmä pokiaľ ide o reformu súdnictva a zabezpečenie priaznivého prostredia pre občiansku spoločnosť. Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina pracovali na vykonávaní svojich dohôd o pridružení, zatiaľ čo Komisia prijala jednotný rámec podpory pre Azerbajdžan (2018 – 2020) a balík osobitných opatrení pre Bielorusko. Naďalej sa poskytovala humanitárna podpora pre Ukrajinu. Komisia začala uplatňovať aj dohodu o komplexnom a posilnenom partnerstve medzi EÚ a Arménskom (CEPA) z novembra 2017.

Na juhu pokračovala EÚ v spolupráci so všetkými partnerskými krajinami na presadzovaní opatrení v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti právneho štátu v celom regióne a v Stredozemí sa zasadzovala za regionálnu integráciu. EÚ riešila aj humanitárne a politické výzvy spojené s rôznymi krízami, najmä v Sýrii a Líbyi. Tieto riešenia zahŕňali podporu sýrskych utečencov a hostiteľských komunít (najmä v Libanone, Jordánsku a Turecku) prostredníctvom Regionálneho trustového fondu EÚ zriadeného v reakcii na krízu v Sýrii. EÚ prostredníctvom časti Núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku vyhradenej pre severnú Afriku prispela k tisícom asistovaných dobrovoľných návratov a evakuácií z Líbye, ku konkrétnym opatreniam na ochranu zraniteľných osôb zasiahnutých konfliktom a zároveň k opatreniam na riešenie neregulárnej migrácie. EÚ a Tunisko sa dohodli na strategických prioritách na roky 2018 – 2020 a EÚ prijala jednotný rámec podpory pre Alžírsko (2018 – 2020). Pripravili sa prvé návrhy priorít partnerstva pre Palestínu a Izrael a akčné plány sa predĺžili o tri roky.

⁶ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en.

⁷ Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina.

Ázia, Stredná Ázia a Tichomorie

Na stretnutí Ázia – Európa v roku 2018 sa lídri dohodli na zlepšení spolupráce v oblasti obchodu, bezpečnosti a životného prostredia. Znovu vyjadrili svoju podporu medzinárodnému poriadku založenému na pravidlách a otvorenému svetovému hospodárstvu.

Stredná Ázia je nedostatočne prepojená s hlavnými populačnými centrami v Európe a Ázii a voľný pohyb ľudí, tovaru, služieb a nápadov je obmedzený. Fyzická infraštruktúra má zvyčajne nízku kvalitu a digitálne pripojenie je slabé. Cieľom stratégie EÚ z roku 2018 na prepájanie Európy a Ázie je zlepšiť prepojenosť v celej Strednej Ázii. Stratégia presahuje infraštruktúru a zahŕňa kroky na odstránenie regulačných prekážok pohybu.

EÚ preukázala svoj záväzok k aktívnej bezpečnostnej prítomnosti a angažovanosti EÚ s Áziou na bilaterálnej, regionálnej a globálnej úrovni a naďalej sa zaviazala k pokračujúcemu diplomatickému úsiliu o denuklearizáciu Kórejskej ľudovodemokratickej republiky prostredníctvom komunikácie s partnermi a sankcií. V Mjanmarsku/Barme EÚ naďalej pomáhala rohinským utečencom. EÚ tiež podporila mierové úsilie v Afganistane.

EÚ podporovala činnosti zamerané na presadzovanie modrého hospodárstva a ochrany v rámci námorného partnerstva EÚ a Tichomoria, ktorého cieľom je posilniť odolnosť tichomorských ostrovov voči zmene klímy.

Latinská Amerika a Karibik

Krajiny EÚ, Latinskej Ameriky a Karibiku v júli 2018 usporiadali zasadnutie ministrov a pokračovali vo svojej práci s cieľom formovať budúce partnerstvo do diverzifikovaného modelu, pričom zdôrazňovali obchod, investície, výskum, inovácie, vzdelávanie, digitálnu agendu a spoločné hodnoty. Regionálny nástroj EÚ pre rozvoj v prechodnom období reaguje na rozvojové výzvy krajín, ktoré prechádzajú na vyššiu úroveň príjmov.

EÚ naďalej podporovala vykonávanie mierovej dohody v Kolumbii, pričom monitorovala sociálno-ekonomické a politické prostredie vo Venezuele a usilovne pracovala na modernizácii dohôd o pridružení s Čile a Mexikom. EÚ pracovala aj na uzavretí dohody o pridružení s Mercosurom.

Environmentálna práca v rámci spoločného výskumného priestoru EÚ-CELAC (Spoločenstvo štátov Latinskej Ameriky a Karibiku) sa zameriava na spoluprácu pri transformácii biologického odpadu, podporu výskumu pre udržateľné mestá a zabezpečenie výmenných príležitostí pre vedcov.

Ciele udržateľného rozvoja

V priebehu celého roka 2018 EÚ podporovala vykonávanie Agendy 2030 a jej cieľov, ktoré poskytujú spoločný prístup k rozvojovej politike. Na ďalších stranách sa sumarizuje

príspevok EÚ k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja vrátane niektorých významných výsledkov opatrení a partnerstiev financovaných EÚ⁸.

#1 Odstránenie chudoby

Extrémna chudoba sa vytráca, ale nie dosť rýchlo. Bez rozsiahlej zmeny politiky bude do roku 2030 naďalej žiť v extrémnej chudobe 480 miliónov ľudí.

EÚ pokračovala vo svojej práci na odstránení mnohých základných príčin chudoby vrátane nerovnosti a nedostatočného vzdelania, zdravotnej starostlivosti a sociálnej ochrany. EÚ pomohla najmä oslabiť spojenie medzi chudobou, konfliktom, nestabilitou a núteným vysídľovaním. V roku 2018 bolo vysídlených viac ako 68 miliónov ľudí a EÚ sa snažila pomôcť zabrániť tomu, aby sa nútené vysídlenie stalo dlhodobým, a zároveň pomáhala vysídleným osobám znížiť ich závislosť od pomoci.

EÚ vedie 270 programov rozpočtovej podpory na 90 územiach s cieľom pomôcť odstrániť chudobu. Tieto programy sú v úplnom súlade s vlastnými rozvojovými politikami, prioritami, cieľmi a systémami jednotlivých krajín v súvislosti s implementáciou cieľov udržateľného rozvoja. Podpora z rozpočtu EÚ sa čoraz viac zameriava na krajiny s nízkymi príjmami. To zahŕňa pomoc nestabilným štátom pri obnove základných funkcií štátu a zlepšovaní ich odolnosti.

Ako hlavný prispievateľ k dvom novým globálnym paktom OSN o utečencoch a migrácii zohrávala EÚ kľúčovú úlohu pri mobilizácii medzinárodného spoločenstva s cieľom riešiť základné príčiny chudoby.

Pomoc EÚ dostalo **1,5 milióna** migrantov, násilne vysídlených osôb a členov hostiteľských komunít (2018).

#2 Žiadny hlad

Hlad po rokoch poklesu stúpa, najmä v dôsledku konfliktov, prírodných katastrof a zmeny klímy. EÚ zvýšila finančnú pomoc na potravinovú bezpečnosť o 14,7 % (2014 – 2018) a je na dobrej ceste plniť svoje záväzky v oblasti výživy, pričom už bolo pridelených 71 % z cieľovej hodnoty 3,5 miliardy EUR, v dôsledku čoho bude najneskôr v roku 2025 trpieť spomaleným rastom o 4,7 milióna detí menej.

EÚ a jej členské štáty spolupracujú s partnermi na riešení všetkých foriem hladu, čiastočne prostredníctvom podpory udržateľného a odolného poľnohospodárstva, ktoré môže byť silnou hnacou silou rastu, tvorby pracovných miest a znižovania chudoby. V roku 2018 mobilizovala EÚ 140 miliónov EUR na podporu udržateľného poľnohospodárstva.

K podpore EÚ sa dostalo viac ako **12 miliónov** ľudí postihnutých potravinovou neistotou

⁸ Výsledky sa zaznamenávajú najmä podľa rámca EÚ pre výsledky v oblasti medzinárodnej spolupráce a rozvoja a týkajú sa výberu intervencií financovaných EÚ, ktoré prebiehali alebo boli ukončené v roku 2018.

(2018).

3 Kvalita zdravia a života

Zdravšie spoločnosti sú šťastnejšie, produktívnejšie a viac prosperujú.

Z tohto dôvodu EÚ a jej členské štáty podporujú zdravie vo všetkých politikách a pracujú naprieč odvetvami s cieľom zlepšiť kvalitu, pokrytie a cenovú dostupnosť zdravotnej starostlivosti. EÚ naďalej poskytovala 2,6 miliardy EUR pridelených na opatrenia v oblasti zdravia na roky 2014 – 2020. Komisia prisľúbila na roky 2017 – 2020 Globálnemu fondu pre boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii 475 miliónov EUR. Do roku 2018 to pomohlo poskytnúť 11,5 miliónu ľudí život zachraňujúcu liečbu HIV, odhaliť a vyliečiť 5 miliónov prípadov tuberkulózy, distribuovať 197 miliónov sietok proti komárom a vyliečiť 108 miliónov prípadov malárie⁹. Okrem toho Komisia poskytla Svetovej zdravotníckej organizácii grant vo výške 28 miliónov EUR na roky 2016 – 2018 na podporu programu partnerstva v oblasti všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti s cieľom zlepšiť koordináciu darcov, účinnosť pomoci a systémy zdravotnej starostlivosti v 28 partnerských krajinách.

Vďaka podpore EÚ bolo takmer **64 miliónov** detí vo veku jedného roka úplne imunizovaných (2018).

#4 Kvalitné vzdelanie

Vzdelanie je rozhodujúce pre nezávislý, zdravý a udržateľný životný štýl.

EÚ a jej členské štáty sú najväčšími prispievateľmi do Globálneho partnerstva pre vzdelávanie, ktoré podporuje poskytovanie základného vzdelania v chudobných krajinách a krajinách postihnutých krízou. EÚ pridala ďalších 100 miliónov EUR k existujúcemu prisľubu 375 miliónov EUR na roky 2014 – 2020. V máji 2018 Komisia vydala oznámenie o vzdelávaní v núdzových a dlhotrvajúcich krízach, v ktorom vyzvala na koordinovaný prístup pri poskytovaní humanitárnej a rozvojovej pomoci¹⁰. Vzdelávanie v núdzových situáciách a záväzok na nikoho nezabudnúť zostali politickými prioritami. V roku 2018 EÚ zvýšila svoj rozpočet na núdzové vzdelávanie na 8 % humanitárnej pomoci (viac ako 90 miliónov EUR).

EÚ naďalej pomáha partnerským krajinám prostredníctvom programu Erasmus+ zvyšovať vyhliadky jednotlivcov na vzdelanie a zamestnanie. V rokoch 2015 až 2017 sa v rámci programu Erasmus+ presťahovalo medzi Európou a partnerskými krajinami viac ako 120 000 študentov vysokoškolského vzdelávania a univerzitných pracovníkov. V roku 2018

⁹ https://www.theglobalfund.org/media/7741/corporate_2018resultsreport_report_en.pdf.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0304>.

bola v Tbilisi založená prvá európska škola v rámci Východného partnerstva, ktorá bola súčasťou širšieho úsilia o riešenie vzdelávacích potrieb mladých ľudí v európskom susedstve.

S podporou EÚ sa na vzdelávaní zúčastňovalo viac ako **10 miliónov** detí (2018).

#5 Rodová rovnosť

Ženy a dievčatá sú naďalej vystavované diskriminácii a násiliu vo všetkých oblastiach sveta.

V roku 2018 sa Komisia priblížila k svojmu cieľu podporovať rodovú rovnosť v 85 % svojich projektov do roku 2020. Medzi úspechy patrí iniciatíva EÚ a OSN Spotlight zameraná na odstránenie rodovo motivovaného násilia s rozpočtom 500 miliónov EUR (2017 – 2019) a osem nových programov proti rodovo motivovanému násiliu v Afrike (220 miliónov EUR). Prostredníctvom Únie pre Stredozemie vytvorila EÚ systém na monitorovanie pokroku v oblasti rodovej rovnosti v južnom susedstve.

Zlepšenie rodovej rovnosti by do svetového hospodárstva mohlo do roku 2025 pridať 10,6 bilióna EUR¹¹. EÚ podporila nové projekty zamerané na podporu zamestnávania žien, ochranu utečencov a podporu žien a dievčat v konfliktných regiónoch s cieľom pomôcť všetkým občanom naplno využiť ich potenciál bez ohľadu na ich pohlavie. Tri opatrenia v rámci nástroja partnerstva tiež pomohli zvýšiť angažovanosť zamestnávateľov v oblasti rodovej rovnosti. Úlohu žien v mierovom úsilí podporili aj nové činnosti v krajinách mimo EÚ podporované nástrojom na podporu stability a mieru (IcSP).

V rámci iniciatívy OSN Spotlight sa vynaložilo **500 miliónov EUR** na odstránenie násilia páchaného na ženách a dievčatách na celom svete.

#6 Čistá voda a hygiena

Na planéte sa míňa čistá voda.

Tlak na vodné zdroje sa už desaťročia zvyšuje z dôvodu rastu populácie, industrializácie a ďalších faktorov.

EÚ je najväčším darcom humanitárnej pomoci v odvetví vodného hospodárstva, sanitácie a hygieny a každoročne prideluje okolo 200 miliónov EUR na zlepšenie prístupu k bezpečnej vode počas humanitárnych kríz.

V roku 2018 sa v záveroch Rady o vodnej diplomacii vyzvali inštitúcie EÚ a členské štáty, aby túto záležitosť priorizovali. EÚ reagovala investovaním do infraštruktúry pre najzraniteľnejších, podporou udržateľného vodného hospodárstva, zapojením používateľov vody do rozhodovania a podporou výmeny odborných znalostí.

¹¹ <https://www.mckinsey.com/featured-insights/employment-and-growth/how-advancing-womens-equality-can-add-12-trillion-to-global-growth>.

S podporou EÚ malo prístup k čistejšej vode alebo k lepším sanitačným zariadeniam **723 000 ľudí** (2018).

#7 Cenovo dostupná a čistá energia

Energia je ústredným prvkom väčšiny svetových výziev vrátane zamestnanosti, bezpečnosti, zmeny klímy a potravinárskej výroby.

V roku 2018 Africká únia a EÚ spustili platformu na vysokej úrovni pre investície do udržateľnej energie na rozvoj tohto odvetvia a EÚ naďalej podporovala Africkú iniciatívu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov (ďalej len „AREI“) s príspevkom 1,5 miliardy EUR. Cieľom iniciatívy AREI je dosiahnuť do roku 2020 najmenej 10 gigawattov nových a dodatočných kapacít na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a do roku 2030 najmenej 300 gigawattov.

Energetická bezpečnosť a energetická efektívnosť zostali prioritami Východného partnerstva, pričom program EU4Energy vyčlenil 16,7 milióna EUR na svoj program udržateľného investičného prostredia a hodnotových reťazcov. Iniciatíva na vysokej úrovni pre energetickú efektívnosť pokračovala aj v rozširovaní reforiem energetickej efektívnosti a investícií v susedných a rozširujúcich sa regiónoch, zatiaľ čo nástroj partnerstva EÚ podporoval cieľ udržateľného rozvoja #7 prostredníctvom opatrení zameraných na cenovo dostupnú a čistú energiu.

S podporou EÚ získalo viac ako **16,8 milióna ľudí** prístup k elektrine (spolu na roky 2014 – 2018).

#8 Dôstojná práca a hospodársky rast

Dôstojné pracovné príležitosti a udržateľný hospodársky rast sú nevyhnutné pre celosvetovú prosperitu.

V roku 2018 sa EÚ zaviazala poskytnúť 16,7 milióna EUR na program udržateľného investičného prostredia a hodnotových reťazcov, ktorý podporuje finančné začlenenie a lepšie investičné prostredie v partnerských krajinách. Ďalších 19,2 milióna EUR bolo vynaložených na lepšie pracovné podmienky a environmentálne normy v odevnom priemysle.

Na západnom Balkáne EÚ prijala nové regionálne opatrenia, v rámci ktorých sa zaviazala poskytnúť 19,8 milióna EUR na pomoc svojim partnerom pri vykonávaní ich programov hospodárskych reforiem, rozvoji konkurencieschopného súkromného sektora a realizácii regionálneho hospodárskeho priestoru.

V roku 2018 EÚ zaviedla „súbor nástrojov odborného vzdelávania a prípravy“ na posilnenie prepojení medzi odborným vzdelávaním a prípravou a súkromným sektorom v rozvojových

krajinách. Začala tiež iniciatívu na podporu podnikania žien a posilnenie ich ekonomického postavenia.

S podporou EÚ malo viac ako **1,1 milióna ľudí** prístup k finančným službám (2018).

#9 Priemysel, inovácie a infraštruktúra

Keďže v súčasnosti žije v mestách viac ako polovica ľudstva, dôležitejšia ako kedykoľvek predtým je hromadná doprava, obnoviteľné zdroje energie a digitálne technológie.

EÚ naďalej pridelovala finančné prostriedky na multimodálne dopravné koridory (tranzitné trasy podporujúce niekoľko druhov dopravy a prístup pre chodcov). V roku 2018 EÚ prispela aj 91 miliónmi EUR na zlepšenie dopravy pre vidiecke obyvateľstvo. Toto financovanie pomohlo prilákať investície vo výške 688 miliónov EUR na prepojenie Afriky a zlepšenie dopravných spojení pre ľudí vo vidieckych oblastiach.

Partnerstvo AKT – EÚ podporilo viac ako 350 výskumných centier, inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a partnerov v oblasti inovácií. Na západnom Balkáne bol poskytnutý balík v oblasti prepojenosti, ktorý zahŕňal 11 dopravných projektov v celkovej výške 190 miliónov EUR vo forme grantov a zhodnocovania investícií vo výške jednej miliardy EUR od partnerských medzinárodných finančných inštitúcií v rámci Investičného rámca pre západný Balkán.

EÚ mobilizovala **200 miliónov EUR** na zvýšenie využívania digitálnych technológií (2018).

#10 Zníženie nerovností

Úroveň chudoby na celom svete sa znižuje, ale pretrvávajú veľké nerovnosti vrátane rozdielov v odmeňovaní a nerovnakého prístupu k službám.

Príjmová nerovnosť zostáva vysoká v mnohých krajinách, najmä v rozvojových krajinách. Krajiny s najhoršou príjmovou nerovnosťou meranou Giniho koeficientom sú v Latinskej Amerike a subsaharskej Afrike. Úsilie sa zameriavalo na zníženie príjmovej nerovnosti, zvýšenie prístupu s nulovou colnou sadzbou pre vývoz z najmenej rozvinutých krajín a rozvojových krajín a pomoc najmenej rozvinutým krajinám a malým ostrovným rozvojovým štátom. Pokrok sa však bude musieť zrýchliť, aby sa vyriešili rastúce rozdiely v rámci krajín a medzi nimi¹².

V roku 2018 EÚ pokračovala v spolupráci s partnerskými krajinami na činnostiach zameraných na riešenie všetkých foriem nerovnosti. Dôraz sa kládol najmä na zlepšenie systémov sociálnej ochrany, podporu univerzálneho prístupu ku kvalitným verejným službám

¹² <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg10>.

a vykonávanie antidiskriminačných politík a progresívnych fiškálnych reforiem. Napríklad na konci roku 2018 bolo prostredníctvom trustového fondu EÚ pre Afriku schválených 187 projektov (v hodnote 3,6 miliardy EUR) na zlepšenie riadenia migrácie a sociálno-ekonomického rozvoja v regiónoch Afrického rohu, oblasti Čadského jazera, severnej Afriky a Sahelu.

S podporou EÚ využil **viac ako jeden milión** ľudí odborné vzdelávanie alebo odbornú prípravu (2013 – 2018).

#11 Udržateľné mestá a obce

Mestá vytvárajú 80 % svetového hrubého domáceho produktu a 70 % emisií uhlíka.

Tento cieľ sa zameriava napríklad na udržateľné a cenovo dostupné bývanie a dopravu, znižovanie vplyvu miest na životné prostredie a spájanie miest s vidieckymi oblasťami.

Účastnícky program sanácie slumov je spoločným úsilím EÚ, štátov AKT a Programu OSN pre ľudské sídla. Program pomôže zlepšiť život dvom miliónom ľudí a zahŕňa 160 miest. V Tunisku pomohla EÚ a jej partneri prostredníctvom troch po sebe nasledujúcich programov rehabilitovať 180 mestských neformálnych štvrtí. Komisia je aj zakladajúcim partnerom Globálneho dohovoru primátorov a starostov, vďaka ktorému sa predpokladá zníženie ročných emisií CO₂ o 1,3 miliardy ton do roku 2030.

V správe z roku 2018 Komisia zdôraznila potrebu riešiť výzvy a príležitosti urbanizácie. Komisia takisto vyhlásila výzvu na predloženie návrhov na podporu približne 20 partnerstiev medzi mestami v oblasti udržateľnej urbanizácie v partnerských krajinách. Okrem toho program medzinárodnej mestskej spolupráce EÚ posilní diplomaciu v oblasti klímy a miest v rámci mestskej agendy a Parížskej dohody.

S podporou EÚ malo **91 krajín** vypracované alebo zavedené stratégie v oblasti zmeny klímy alebo katastrof (2018).

#12 Zodpovedná spotreba a výroba

Občania chcú vedieť, že tovar a služby, ktoré kupujú, boli vyrobené zodpovedne.

V rámci spolupráce s podnikmi podporuje EÚ opatrenia tretích krajín v oblasti postupov udržateľnej spotreby a obehového hospodárstva a propaguje opatrenia súkromného sektora. Podpora EÚ sa týka mnohých odvetví a hodnotových reťazcov, napríklad textilu, nerastných surovín, poľnohospodárskych komodít, odpadu a cestovného ruchu.

Podpora udržateľnej spotreby je súčasťou všetkých príslušných nástrojov EÚ na financovanie vonkajšej činnosti. V roku 2018 zaviedlo 6 500 mikropodnikov, malých a stredných podnikov s podporou EÚ postupy udržateľnej spotreby a výroby. Táto podpora sa

poskytovala napr. z nástroja rozvojovej spolupráce, ktorým sa financujú iniciatívy ako SWITCH to Green, ďalej z Európskeho rozvojového fondu, z nástroja partnerstva a nástroja na podporu stability a mieru.

Od roku 2008 sa v rámci regionálnych programov SWITCH to Green v Ázii, Afrike a Stredomorí financuje viac ako **150 projektov ekologických podnikov** v hodnote viac ako **250 miliónov EUR**, čo pomáha zlepšovať postupy v približne **90 000 mikropodnikoch, malých a stredných podnikoch** a udržať **350 000 pracovných miest**.

#13 Opatrenia v oblasti klímy

Zmena klímy je ústredným problémom súčasnosti.

EÚ sa zaviazala prideliť 20 % svojho rozpočtu na podporu opatrení týkajúcich sa klímy v rokoch 2014 – 2020. Tento cieľ sa vzťahuje aj na vonkajšiu činnosť. V tejto súvislosti EÚ pomohla svojim rozvojovým partnerským krajinám splniť svoje záväzky podľa Parížskej dohody zameraním sa na zmiernenie zmeny klímy a prispôsobenie sa tejto zmene.

EÚ systematicky začlenila problematiku zmeny klímy do rôznych sektorov svojho portfólia spolupráce. Približne 55 % príspevkov EÚ na opatrenia v oblasti klímy počas rokov 2014 – 2017 bolo výsledkom začlenenia opatrení v oblasti klímy do politík v oblasti poľnohospodárstva, potravinovej bezpečnosti a energetiky.

Pokiaľ ide o východné susedstvo, program EU4Climate pokračoval v podpore krajín Východného partnerstva pri rozvoji a vykonávaní politík v oblasti klímy, pomáhal znižovať emisie, zlepšovať odolnosť proti zmene klímy a plniť záväzky z Parížskej dohody. Prostredníctvom Zeleného klimatického fondu, ktorý bol zriadený v Rámcovom dohovore Organizácie Spojených národov o zmene klímy (ďalej len „UNFCC“) a ktorého cieľom je pomáhať rozvojovým krajinám pri postupoch prispôsobenia a zmiernenia v boji proti zmene klímy, sa zrealizovalo 111 projektov a k augustu 2019 dosahoval 310 miliónov príjemcov.

S podporou EÚ sa predišlo **18,4 milióna** ton emisií skleníkových plynov (spolu v období rokov 2014 – 2018).

#14 Život pod vodou

Ludské činnosti a ich vplyv na mieru zmeny klímy vedú k znižovaniu biodiverzity, narúšaniu poveternostných podmienok a zvyšovaniu hladiny morí.

EÚ v roku 2018 vyčlenila 10 miliónov EUR na koralový trojuholník v juhovýchodnej Ázii. Projekty podporia manažment ekosystémov, prispôsobenie sa zmene klímy a rozšírenie, správu a posilnenie siete chránených morských oblastí a udržateľného maloobjemového tradičného rybolovu. Cieľom nového podporného programu s krajinami AKT v hodnote 35 miliónov EUR je ochrana a riadenie biodiverzity v rozvojových krajinách. Na pomoc

tichomorským krajinám pri zostavovaní programov odpadového hospodárstva a pri riešení problémov týkajúcich sa zdravia, morského odpadu a biodiverzity sa vynaloží 17 miliónov EUR. V Stredomorí bol prijatý program GreenMed III (48 miliónov EUR) na podporu efektívneho využívania zdrojov a udržateľnej spotreby a výroby, ako aj operácií na odstránenie znečistenia.

S pomocou z iniciatív EÚ bolo chránených **2 700 km²** morských oblastí (2018).

#15 Život na pevnine

Alarmujúci pokles biodiverzity spojený s vážnym zhoršením suchozemských ekosystémov má pre ľudstvo zásadné následky¹³.

V roku 2018 EÚ naďalej plnila svoje záväzky týkajúce sa udržateľného riadenia a využívania prírodných zdrojov. V rámci akčného plánu EÚ pre vynútiteľnosť práva, správu a obchod v lesnom hospodárstve pomohla EÚ 24 krajinám zlepšiť udržateľné obhospodarovanie lesov, posilniť právne systémy, vybudovať národné a miestne kapacity, posilniť organizácie občianskej spoločnosti (najmä tie, ktoré chránia pôvodné obyvateľstvo) a zvýšiť súlad súkromného sektora s vnútroštátnymi právnymi predpismi. EÚ sa zaviazala poskytnúť 43,5 milióna EUR na boj proti trestnej činnosti týkajúcej sa voľne žijúcich živočíchov a rastlín a lesného hospodárstva a zároveň pokračovala v práci na ochrane biodiverzity.

Vďaka iniciatívam EÚ bolo chránených takmer **sedem miliónov hektárov** ekosystémov (2018).

#16 Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie

Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie sú nevyhnutné na ochranu práv a bezpečnosti občanov v EÚ aj mimo nej.

V roku 2018 EÚ začala niekoľko reforiem na podporu zásad dobrej správy vecí verejných, demokracie, právneho štátu a ľudských práv v krajinách východného a južného susedstva. Na západnom Balkáne boli zavedené opatrenia na posilnenie nezávislosti a efektívnosti súdnictva a na posilnenie inštitúcií, aby prispievali k spoločenským zmenám a podporovali regionálnu spoluprácu.

EÚ podporuje miestne orgány ako partnerov pri riadení a rozvoji prostredníctvom demokratickej účasti, presadzovania ľudských práv, účasti žien a mladých ľudí vo verejnej sfére a viacúrovňovej zodpovednosti. Spoločná bezpečnostná a obranná politika s rozpočtom 334,86 milióna EUR v roku 2018 umožňuje EÚ prevziať vedúcu úlohu v operáciách na udržiavanie mieru, predchádzaní konfliktom a posilňovaní medzinárodnej bezpečnosti. Je neoddeliteľnou súčasťou jej komplexného prístupu ku krízovému riadeniu.

¹³ Správa Medzivládnej platformy pre biodiverzitu a ekosystémové služby, 2018.

V tretích krajinách pokračovalo v roku 2016 vykonávanie strategického rámca reformy sektora bezpečnosti. EÚ ďalej viac posilnila väzby medzi úsilím o reformu verejnej správy a inkluzívnymi a účinnými právnymi procesmi a procesmi tvorby politík a uplatňovala „integrovateľný diagnostický decentralizačný rámec“ v piatich pilotných krajinách. Tento rámec bude základom plánu pre miestne orgány na úrovni jednotlivých krajín.

Z nástroja na podporu stability a mieru sa financujú činnosti týkajúce sa reakcie na krízy, predchádzania konfliktom, budovania mieru a pripravenosti na krízy. Riešia sa ním globálne, regionálne a vznikajúce hrozby. Činnosti v rámci nástroja na podporu stability a mieru pokračovali v partnerských krajinách na celom svete, v oblastiach konfliktu, v oblastiach po skončení konfliktu a vo vznikajúcich krízových situáciách.

Vďaka podpore EÚ sa poskytla pomoc **42 000** obetiam porušovania ľudských práv (2018).

#17 Partnerstvá pre ciele udržateľného rozvoja

EÚ a jej partneri spolupracujú na naplňaní cieľov udržateľného rozvoja.

Splnenie cieľov si vyžaduje partnerstvá medzi vládami (na všetkých úrovniach), súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou. Bez zapojenia miestnych orgánov sa nedosiahne 60 % zo 169 cieľov udržateľného rozvoja. Komisia v súlade so všetkými globálnymi programami od zásad Pusanského partnerstva po akčný program z Addis Abeby a Parížsku dohodu uznáva význam partnerstiev s miestnymi orgánmi.

Cieľ č. 17 sa zameriava na posilňovanie týchto partnerstiev. V roku 2018 EÚ a OSN obnovili svoje partnerstvo v oblasti rozvojovej pomoci a Komisia pokračovala v rozvíjaní partnerstiev prispôbených potrebám účinnej rozvojovej spolupráce. Okrem toho krajiny EÚ a AKT začali plánovať svoju spoluprácu po roku 2020 s cieľom uzavrieť dohodu do konca roku 2019.

Iniciatíva Spotlight poskytuje podporu na posilnenie miestnych organizácií, ktoré sa usilujú o ukončenie rodovo motivovaného násillia. EÚ sa tiež usilovala o posilnenie spolupráce v oblasti výskumu a inovácie, ktorá podporí sociálno-ekonomický rozvoj a podporí vonkajšiu politiku EÚ. V roku 2018 sa hlavné rozvojové partnerské regióny približne 225-krát¹⁴ zúčastnili na projektoch spolupráce v rámci programu Horizont 2020, na ktoré EÚ prispela sumou 33 miliónov EUR.

EÚ pomohla **98 krajinám** mobilizovať príjmy, posilniť riadenie verejných financií a zlepšiť rozpočtovú transparentnosť (2018).

¹⁴ Číselné údaje zahŕňajú Afriku, Strednú a Latinskú Ameriku a Združenie národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN).